

ET

ET

ET

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel, 12.10.2006
KOM(2006) 571 lõplik

-

KOMISJONI TEATIS

Euroopa demograafiline tulevik – kuidas teha väljakutsest võimalus

SISUKORD

1.	Demograafiline vananemine Euroopas – suundumused ja perspektiivid	3
2.	Elanikkonna vananemise mõju	5
2.1.	Mõju tööhõiveturule, tootlusele ja majanduskasvule	5
2.2.	Mõju sotsiaalkaitsele ja rahandussüsteemile	6
3.	Konstrukttiivne vastus demograafilisele väljakutsele	7
3.1.	Euroopa, mis soosib demograafilisi uuendusi	7
3.2.	Euroopa, mis väärtustab tööd: rohkem töökohti ning pikem, tegasus ja kvaliteetsem elu	8
3.3.	Tootlikum ja võimekam Euroopa	10
3.4.	Migrantide vastuvõtmine ja lõimimine Euroopas	11
3.5.	Euroopa, kus riikide rahandus on tugevatel jalgadel: see on piisava sotsiaalkaitse ja põlvkondade võrdsuse tagatis	12
4.	Kokkuvõtte: teha väljakutsest võimalus	13
5.	APPENDIX: Main European Demographic Trends and Data	15
	Projections – EU25	15
	Projections by country	16
	Employment rate of older workers	17
	Fertility and female employment rates	18
	Net migration rate vs. natural population growth	19

1. Demograafiline vananemine Euroopas – suundumused ja perspektiivid

Rahvastiku vananemise, st vanemate inimeste osatähtsuse suurenemise põhjuseks on eeskätt märkimisväärsed edusammud majanduses, sotsiaaalalal ja meditsiini valdkonnas, mis pakuvad eurooplastele võimaluse kaua elada ning teha seda ajaloos senitundmata heaolu ja turvalisuse tingimustes. Kuid nagu rõhutasid riigipead ja valitsusjuhid 2005. aasta oktoobris toimunud Hampton Courti mitteametlikul tippkohtumisel, on samas tegemist ka olulise probleemiga, millega Euroopa Liit peab lähiaastatel tegelema.

Käesolev teatis on vastuseks tippkohtumisel väljendatud murele, mida ka kodanikud on hakanud laialdaselt tajuma. See teatis on järg ülemkogule esitatud komisjoni teatisele pealkirjaga „Euroopalikud väärtused globaliseerivas maailmas“ ja komisjoni rohelisele raamatule pealkirjaga „Silmitsi demograafiliste muutustega – uus põlvkondadevaheline solidaarsus“.¹ Teatises vaadeldakse seda, kuidas saavad eurooplased seista vastu demograafilisele probleemile, toetudes majanduskasvu ja tööhõive uuendatud Lissaboni strateegiale ning säästva arengu strateegiale. Täpsemalt tuuakse välja, kuidas Euroopa Liit saab toetada oma liikmesriike pikaajalise strateegia abil, mille käivitamine sõltub peamiselt liikmesriikide tahtest ja pädevusest. Selle eesmärgi saavutamiseks tuuakse välja peamised tegurid, antakse hinnang komplekssele mõjule ja määratakse kindlaks põhilised tegevusvaldkonnad siseriiklikul, piirkondlikul ja üleeuroopalisel tasandil. Teatises jõutakse järeldusele, et rahvastiku vananemine on väljakutse, millele on võimalik vastata, kui me loome soodsad tingimused ja pakume vajalikku tuge neile, kes soovivad lapsi saada, ning kasutame parimal võimalikul viisil ära eeliseid, mida meile annavad eluea pikenemine, suurem tootlikkus ja parem tervislik seisund.

ELi elanikkonna vananemine on tingitud neljast demograafilisest tegurist, mis avaldavad vastastikust toimet. Samas võivad nende nelja teguri ulatus ja rütm liikmesriigiti ja piirkonniti märkimisväärselt erineda, seega ei olema ka ühetaolisi lahendusi. Kokkuvõttes:

- 25liikmelises ELis on laste arv naise kohta (sündimuse tase) madal, keskmiselt on peres 1,5 last ning see on märkimisväärselt madalam kui 2,1 last perekonna kohta, mis on vajalik rahvastiku taastootmiseks ilma sisserändeta. Aastaks 2030 prognoositakse 25liikmelise ELi puhul mõningast tõusu kuni 1,6 lapseni.²
- Sündimuse langus viimastel aastakümnetel järgnes sõjajärgsele beebibuumile ning see on tänaseks toonud kaasa 45–60aastaste inimeste suhteliselt suure arvu. Beebibuumi põlvkonna järkjärguline jõudmine pensioniikka toob kaasa piiratud hulga tööealiste inimeste ülalpidamisel olevate eakate inimeste arvu märkimisväärse suurenemise. See nähtus on möödunud, kuid see võtab veel mitmeid aastakümneid aega.
- Vastsündinute eeldatav eluiga on 1960. aastaga võrreldes kasvanud 8 aasta võrra ning võib 2050. aastaks kasvada veel 5 aasta võrra või enamgi. Eeldatava eluea

¹ Vastavalt komisjoni 3. novembri 2005. aasta teatis KOM(2005)525 ja 16. märtsi 2005. aasta teatis KOM(2005)94.

² Mõningad rahvastikuteadlased on väljendanud seisukohta, et väga madal sündimus võib muutuda pöördumatuks. Vrd "The low fertility trap hypothesis: forces that may lead to further postponement and fewer births in Europe", autorid Lutz, Skirbekk ja Testa, Viini demograafiauringute instituudi teaduslik trükis nr 4 2005.

pikenemine on eriti märgatav vanemaealiste inimeste puhul. Nii võivad 2050. aastal 65aastaseks saavad eurooplased eeldada, et nad elavad neli kuni viis aastat vanemaks kui praegused 65aastased inimesed. See tähendab, et oluliselt kasvab selliste inimeste arv, kes elavad 80–90aastaseks, kusjuures suur hulk neist veedab mitu aastakümnet pensionil olles, jõudes eluikka, kus tervisehädad ja tegutsemisvõimetus on sagedased, seda isegi siis, kui terviseprobleemidega inimeste arv selles vanuseklassis üldkokkuvõttes väheneb.

- Kolmandatest riikidest pärit sisserändajate Euroopasse suunatud netomigratsiooni maht on juba nüüd märkimisväärne. 2004. aastal registreeriti ELis 1,8 miljonit sisserännanut, see on elanike arvu arvestades suurem sisserändajate vool kui Ameerika Ühendriikidesse. EL jääb peaaegu kindlasti ka järgmistel aastakümnetel sisserände oluliseks sihtpunktiks. Eurostat prognoosib oma tagasihoidlikus arengustsenaariumis, et kuni 2050. aastani saabub Euroopa Liitu ligikaudu 40 miljonit sisserändajat. Kuivõrd suur osa neist inimestest on tööealised, kalduvad sisserändajad üldjuhul elanikkonda noorendama. Pikemaajalised mõjud on siiski ebaselged, sest need sõltuvad sellest, kas perekondade ühinemisele seatakse suuremaid või väiksemaid poliitilisi piiranguid, ning migrantide sündimuse mudelitest. Vaatamata praegustele arengusuundadele kompenseerib sisseränne vaid osaliselt madalat sündimust ja eeldatava eluea pikenemist Euroopa rahvastiku ealises jaotuvuses.

Ülalnimetatud suundumuste tõttu väheneb EL-25 elanikkond mõnevõrra, muutudes samas märkimisväärselt vanemaks. Majanduslikus plaanis puudutab peamine muutus tööealist elanikkonda (vanuses 15 kuni 64 aastat), mis väheneb 2050. aastaks 48 miljoni inimese võrra. Ülalpeetavuse koefitsient (65aastaste ja vanemate isikute suhtarv võrreldes 15–64aastaste isikute arvuga) muutub eeldatavasti kahekordseks, ulatudes 2050. aastal 51 protsendini; see tähendab aga, et Euroopa Liidus hakkab olema vaid kaks tööealist inimest iga 65aastase ja vanema kodaniku kohta praeguse nelja asemel.

Tähelepanu vääriavad ka elanikkonna vananemise piirkondlikud ja sotsiaalsed aspektid. Väheneva elanikkonnaga piirkonnad, kus rahvastik koosneb peaaesjalikult vanematest inimestest, peavad toime tulema raskustega oluliste avalike teenuste ja hüvede pakkumisel (nt tervishoiuteenused, elamispinna pakkumine, linnaplaneerimine, transpordi- ja turismiteenused) selliselt, et vananemise mõju kajastuks ka keskkonnatasakaalus. Demograafiliste muutustega kaasnevad ka sügavad sotsiaalsed muutused, mis puudutavad perekondade koosseisu ja millele on eeskätt iseloomulik üksinda elavate vanemate inimeste arvu kasv. Väga vanade ja teistest sõltuvate isikute arvu kasv tekitab ka täiesti uusi majanduslikke, sotsiaalseid ja isegi eetilisi probleeme.

ELi elanikkonna vananemist tuleb vaadelda kogu maailma rahvastikuarvu kasvu kontekstis. Maailma elanikkond kasvas 1950. aasta 2 miljardilt inimeselt praeguse 6,5 miljardini ning ÜRO prognoos näeb ette selle suundumuse jätkumist, kuid mõnevõrra aeglasema kasvutempoga, nii et 2050. aastaks prognoositakse maailma elanikkonna suuruseks 9,1 miljardit inimest. Ligikaudu 95% maailma rahvastiku juurdekasvust jääb arenguriikide arvele, seejuures 50 kõige vähem arenenud riigi rahvaarv kahekordistub. Kõige suurem juurdekasv toimub Aafrikas. Seetõttu väheneb ELi 25 liikmesriigi osakaal maailma elanikkonnas.

Kuid mitte ainult Euroopa ei vanane. Ülalpeetavuse koefitsient suureneb 2050. aastaks märgatavalt ka sellistes kiirelt areneva majandusega riikides nagu Hiina ja India. Kui

arenguriigid kasutavad ära oma demograafilist lisaväärtust ja rakendavad aktiivseid noori tööhõiveturul, suureneb sellega seoses ülemaailmne toodangu tase ning see pakub huvipakkuvaid investeerimisvõimalusi pensioniea jaoks kokkuhoidvale Euroopale. Samas võib kõrge sündimus, kui sellega kaasneb aeglane majanduslik areng, muuta riigi ebastabiilseks ja suurendada väljarändesoovi.

Ülemaailmsel rändevoogudel on praegu ja ka tulevikus oluline mõju nii rände siht- kui ka lähteriikidele. ELi jaoks sõltub sisserändajate mõju elanikkonna vananemisele sellest, kuidas sisserännanud isikud lõimuvad majandusellu, seejuures tuleb võtta arvesse, et sisserännanute tööhõive tase jääb mitmetes liikmesriikides veel alla kohaliku elanikkonna tööhõive tasemele. Sisseränne võib aidata ajutiselt vähendada elanikkonna vananemise finantsmõju, kui õiguspäraselt tööle võetud sisserännanud teevad sissemaksed avalikesse pensionifondidesse. Samas tekib teiselt aktiivsetel sisserännanutel aja jooksul endil õigus pensioni saada. Seega sõltub nende toetus avaliku sektori rahanduse pikaajalise tasakaalu saavutamisele hästi läbimõeldud pensionisüsteemi olemasolust. Migratsiooni lähteriikide jaoks võib ELi suunas toimuv emigratsioon olla kasulik, kuivõrd sellega väheneb surve tööhõiveturule, liiguvad rahalised vahendid ning tagasipöörduvad migrandid toovad riiki oma tööoskused ja kapitali. Samas võib suure osa haritud noorte väljaränne põhjustada teatavat „ajude väljavoolu”, millel on majandusele ja riigi sotsiaalse arengu väljavaadetele negatiivne mõju. Sellega seoses ei tohi jätta tähelepanuta võimalusi, mida pakub ajutine migratsioon ja vabatahtlik tagasipöördumine päritoluriiki.

2. Elanikkonna vananemise mõju

2.1. Mõju tööhõiveturule, tootlusele ja majanduskasvule

Järgmise aastakümne jooksul hakkab tööealise elanikkonna arvukus vähenema, sest suur hulk beebibuumi põlvkonna inimesi jõuab pensioniikka. Samas on asjakohase tööhõivepoliitika abil seda vähenemist järgmise aastakümne jooksul võimalik eeskätt suureneva tööhõivemäära abil ajutiselt kompenseerida. Hiljutised uuringud³ näitavad, et kuigi tööeline elanikkond hakkab alates 2010. aastast vähenema, peaks töökohta omavate inimeste arv 25liikmelises ELis tõusma kuni 2017. aastani. Enam kui kaks kolmandikku sellest tõusust langeb naiste tööhõivemäära tõusu arvele, kusjuures eakad naised asenduvad järk-järgult noorte haritud naistega, kes on ka muidu aktiivses elus osalevad. Kõnealuse tõusu ülejäänud osa tuleneb vanemate inimeste (vanuses 55–64 aastat) tööhõives osalemise olulisest prognoositavast suurenemisest. Eeldatavad positiivsed arengud tööhõive alal annavad soodsa võimaluse reformide elluviimiseks enne seda, kui vananemise mõju täiel määral avaldub. Kõrgem tööhõive määr pakub siiski vaid ajutist leevendust, seejärel avaldub demograafilise muutuse mõju täies ulatuses. Isegi kui saavutatakse Lissaboni strateegias nimetatud üldine tööhõive tase 70%, ennustatakse, et töökohta omavate inimeste arv väheneb aastakümne lõpu ja 2050. aasta vahel 30 miljoni inimese võrra.

Üldjuhul väheneb koos elanikkonna vananemisega ka majanduskasv, selle põhjuseks on tavaliselt tööealise elanikkonna arvukuse vähenemine. Prognoosidest nähtub, et kui senised suundumused ja senine poliitika ei muutu, peaks SKP keskmine tõus EL 25-s vähenema 2,4 protsendilt ajavahemikul 2004–2010 automaatselt vaid 1,2 protsendini aastatel 2030–2050.

³ Majanduspoliitika komitee ja Euroopa Komisjon (2006). “The impact of ageing on public expenditure: projections for the EU25 Member States on pensions, health care, long-term care, education and unemployment transfers (2004-50)” väljaandes *European Economy Reports and Studies*, nr 1.

Seega muutub Euroopa majanduskasvu allikaks järk-järgult üha enam tööviljakuse kasv. Eakad töötajad on ülemaailmse tööjõu ja majandusliku tootmise üha olulisemaks koostisosaks. Samas kasutatakse veel mitmetes riikides eakate töötajate tööjõudu küllaltki vähe, see on seotud peaaesjalikult sellega, et liialt vara pensionile siirdujaid on ülemääraselt palju, rahandus- ja sotsiaalsüsteem ei paku piisavalt atraktiivseid võimalusi kauem töötamiseks, samuti võib olla tegemist vanuseküsimumste ebasoodsa lahendamisega töökohtadel, mis tavaliselt väljendub ebapiisavas koolituses, mõnikord aga isegi eakamate töötajate diskrimineerimises.

Asjaolu, et töötajad on eakamad ja kauem aktiivsed ei peaks tähendama seda, et tegemist oleks väiksema tööviljakusega töötajatega. Praegu teadaolevatest andmetest ei ilmne mitte mingil moel, et eakamad töötajad oleksid madalama tööviljakusega või vähem aldis uuendustele. Füüsiliste ja vaimsete võimete langus toimub alles suhteliselt kõrges eas, see on väga järkjärguline nähtus ja võib eri inimeste puhul väljenduda väga erinevalt ning ennetava tervishoiupoliitika abil on seda võimalik piirata. Lisaks sellele on kompenseerivateks teguriteks suurem kogemus, võimalus töökorraldust kohandada ja info- ja sidetehnoloogia tõhusam kasutamine. Tulevastele eakatele töötajatele pakutakse kõrgemasemelist koolitust, mis vähendab vananemisega üldiselt seostatavat uute tehnoloogiate leviku vähenemise ohtu.

Samas ei tähenda see sugugi, nagu muudaks noorte osakaalu vähenemine lihtsamaks nende juurdepääsu tööturule. Stabiilse tööhõive tagamiseks oluline pakkuda vajadustele vastavat haridust ja kvalifikatsiooni. Vananeva ühiskonna tingimustes muutub esmatähtsaks noorte kvaliteetse, tööturu vajadustele ja teadmispõhise ühiskonna nõudmistele vastava koolituse andmine ja elukestva õppe süsteemi väljatöötamine, millele toetudes saaksid inimesed säilitada oma teadmiste ja oskuste kapitali.

2.2. Mõju sotsiaalkaitsele ja rahandussüsteemile

Praeguse poliitika alusel toob vananemine kaasa märkimisväärse surve riigi kulutuste suurendamiseks, kuigi selles osas on riikide vahel suured erinevused. 25liikmelise Euroopa Liidu puhul prognoositakse, et avaliku sektori vananemisega seotud kulutused suurenevad 2004 ja 2050. aasta vahelisel ajal 3–4 SKT protsendipunkti võrra, mis tähendab avalike kulutuste ligikaudu 10protsendilist suurenemist.⁴ See surve kulutuste suurendamiseks hakkab tunda andma alates 2010. aastast ja muutub märkimisväärselt tugevaks ajavahemikul 2020–2040. See puudutab pensione, tervishoidu ja vanuritele osutatavaid teenuseid.

Mitmetes riikides on riigi üldkulutuste suurendamine äärmiselt keeruline ning võib mingil hetkel viia pensionisüsteemid ja kogu sotsiaalkaitse süsteemi tasakaalust välja. Kui avaliku sektori vananemisega seotud kulutustel lastakse üha enam suurendada eelarvepuudujääki, võib see lõpuks viia järjest rängemaks muutuva lubamatu võlakoormani. Sellised tulemused seavad ohtu majanduskasvu potentsiaali, halvavad ühishaha toimimise süsteemi ja nõuavad lõpuks pensionite ja tervishoiuteenuste väga tõsist ümberkorraldamist, mis toob kaasa äärmiselt negatiivsed tagajärjed pensionäride ja maksumaksjate tulevasele heaolule.

Reformide edasilükkamine aega, mil toimub avaliku sektori pensionite ja tervishoiuga seotud kulutuste suurenemine, tähendaks, et jäetakse kasutamata võimalust lasta kõikidel põlvkondadel, sealhulgas ka beebibuumi põlvkonnal osaleda vajalikus kohanemisprotsessis.

ELi riikide valitsused ei ole reeglina siiski tegevusetuks jäänud ja hiljutised reformid riiklike

⁴ Komisjoni 12. oktoobri 2006. aasta teatis – „Euroopa Liidu liikmesriikide rahanduse pikaajaline jätkusuutlikkus“, KOM(2006)574.

pensionisüsteemide, tervishoiu, tööhõiveturu ja hariduse valdkonnas on hakanud esimesi vilju kandma, nagu näitab eeskätt eakate töötajate tööhõive taseme kiire tõus alates 2000. aastast. Sageli on nende reformide üks eesmärk suunata osa valitsuse ja ettevõtete vastutusest üksikisikutele. seega julgustatakse kodanikke olema aktiivsemad nii pensioniajaks säästetavate summade suuruse kui ka pensionileiirdumise hetke valiku osas.

Vananemine toob kaasa märkimisväärse riiklike kulutuste kasvu tervishoiu ja pikaajalise hoolekande valdkonnas, vaatamata sellele, et selles valdkonnas sõltub palju eakate inimeste tervisliku seisundi üldisest paranemisest tulevikus. See aga nõuab eeskätt tervishoiuteenuste paremat kohandamist ja ennetavaid meetmeid krooniliste haiguste ärahoidmiseks, mida võib lihtsustada uute tehnoloogiate kasutuselevõtt. Kui arvestada, et eeldatava eluea pikenemine on eeskätt seotud parema tervisliku olukorraga, millega ei kaasne vanurite võimetust, võib vananemisega seotud riiklike tervishoiu- ja hoolekandekulude eeldatav suurenemine väheneda poole võrra.⁵

3. Konstruktiivne vastus demograafilisele väljakutsele

Vananemisega seotud keerukate probleemide lahendamiseks tuleb välja töötada *üldine strateegia*. Nii Euroopa Liidu kui ka liikmesriikide tasandil tuleb anda hinnang senisele poliitikale, et teha kindlaks edaspidiste kohanduste ulatus, võttes sealjuures arvesse demograafilisi muutusi Euroopa Liidus.

Allpool on esitatud viis olulisimat poliitilist suunist.

3.1. Euroopa, mis soosib demograafilisi uuendusi

Euroopa Liidu liikmesriigid võivad ennetada rahvastiku arvu vähenemist ja reageerida sündimuse langemisele, mis teatavates liikmesriikides on muutunud juba murettekitavaks. Selline reageerimine on samaaegselt nii vajalik kui ka realistlik. *Vajalik*, sest uuringud on näidanud, et kõikides Euroopa Liidu liikmesriikides soovivad abielupaarid saada praegusest enam lapsi. *Realistlik*, sest rahvusvahelistes võrdlustes on välja toodud, et teatavate riikide poolt juba mitme aastakümne jooksul rakendatud põhimõtted ja eelkõige perepoliitika, mille eesmärk on luua soodsad tingimused lapsi saada tahtvate inimeste jaoks, on olnud tõhusad.⁶

Kõnealused põhimõtted on mitmekülgsed ja erinevad, kuid neid ühendab kolm ühist mõõdet, mis on suunatud i) lastega ja ilma lasteta kodanikele pakutavate võimaluste ebavõrdsuse vähendamisele, ii) lastevanematele mõeldud abistavate teenuste (eeskätt hariduse ja väikelaste hoidmise valdkonnas) üldiselt kättesaadavaks muutmisele, iii) tööaja sellisele korraldamisele, mis annaks nii meestele kui ka naistele võimaluse osaleda elukestvas õppes ning lubaks ühitada eraelu ja töö.

Hiljutistest sündivuse langemise analüüsides ilmneb muuhulgas esimest korda sünnitavate naiste vanuse tõusu märkimisväärsed mõju – see näitab perekondade järjest suuremaid kõhklusid laste muretsemisel. Kõnealused analüüsid osutavad vajadusele pöörata suuremat tähelepanu

⁵ Vt komisjoni 12. oktoobri 2006. aasta teatis – „Euroopa Liidu liikmesriikide rahanduse pikaajaline jätkusuutlikkus“, KOM(2006)574.

⁶ Vt näiteks *The Demographic Future of Europe – Facts, Figures, Policies: Results of the Population Policy Acceptance Study (PPAS)* koostaja Saksamaa rahvastiku-uuringute föderaalinstituut ja Robert Boschi Fond, Eurobaromeeter nr 253, mis on läbi viidud 2006. aastal ja mille tulemused peatselt avaldatakse.

sellele, et vähendataks kõhklusi, mis saadavad noorte astumist tööhõiveturule, ning parandataks üldiselt nende elutingimusi. Ka tulemuslik soolise võrdõiguslikkuse poliitika aitab vanematel laste saamist hõlpsamini planeerida. See tähendab võitlust eluaseme hankimisel esinevate raskustega, juurdepääsu lihtsustamist kättesaadavale ja kvaliteetsele lastehoiuteenusele ning üldisemas plaanis igapäevaelu paremat korraldamist, pakkudes paindlikke töövorme, mis on seotud uute tehniliste võimaluste ärakasutamise ja Samuti tähendab see võitlust laste vaesusega – tegemist on nähtusega, mille ulatus on endiselt murettekitav ja mis annab tunnistust lastega perekondade olukorra suhtelisest halvenemisest.

Põlvkondadevaheline solidaarsus satub ohtu, kui vananemisega seotud probleemid langevad vaid kõige noorema põlvkonna õlgadele, kelle arvukus ja majanduslik mõjukus liiatigi väheneb. Selle probleemi lahendamine on uue põlvkondadevahelise kokkuleppe oluline prioriteet.

2002. aastal Barcelonas kokku tulnud ülemkogu raames võtsid liikmesriigid endale selge kohustuse suurendada pakutavaid lastehoiuvõimalusi selliselt, et aastaks 2010 oleks lastehoid kättesaadav vähemalt 90 protsendile 3-6aastastele ja 33 protsendile alla 3aastastele lastele. Nüüd on aeg need lastehoiuteenuseid puudutavad otsused rakendada.

Komisjon:

- küsib sotsiaalpartneritelt nõu meetmete kohta (nt vanemapuhkus või paindlikum töökorraldus), mille abil saaks paremini ühitada nii meeste kui ka naiste töölkäimist ning era- ja perekonnaelu, et paremini arvesse võtta perekondade vajadusi.⁷
- Korraldab 2006. aasta oktoobris Euroopa esimese demograafilise foorumi, mille põhjal koostatakse komisjoni teenistuste analüüsiaruanne. Foorumi tööle lisandub *valitsusekspertide töörühm*, mille loomine on tehtud komisjonile ülesandeks.

3.2. Euroopa, mis väärtustab tööd: rohkem töökohti ning pikem, tegusam ja kvaliteetsem elu

Tööhõives osalevate inimeste suhtarvu suurenemine on juba teatavat edu saavutanud Lissaboni strateegia oluline element. Sellega kaasnevat tööhõivepoliitika, hariduse ja koolitussüsteemide reforme tuleks laiendada ja jätkata ka pärast 2010. aastat. Olulist pingutust nõuab tööhõiveturude killustamise vältimine, naiste tööhõivemäära suurendamine,⁸ töö efektiivsuse tõstmine ja haridussüsteemide võrdväarsuse tagamine, et suurendada turgude killustumise pärast kannatavate värskest tööturule sisenejate pädevust ja soodustada nende tööturuga lõimumist. Selline eesmärk on paindlikkuse tagamise suuniste elluviimisel, mis peavad lihtsustama üleminekuid eri eluetappide vahel eeskätt paindlike tööturgude, elukestva koolituse ning aktiivse tööhõiveturu- ja sotsiaalkaitsepoliitika abil. Vajalik on paljude eri vastutustasandite osapoolte, sealhulgas nii töötajate kui ka ettevõtete kaasamine sotsiaalse dialoogi ja ettevõtete sotsiaalse vastutuse kaudu.

Rahvastiku vananemine eeldab samas, et strateegiliselt oluliseks peetakse üle 55aastaste naiste ja meeste tööhõives osalemise suurendamist. See nõuab laiahaardelisi reforme, millega kõrvaldatakse enneaegse tööjõuturul lahkumise põhjused ning soodustatakse vanemate

⁷ Komisjoni 12. oktoobri 2006. aasta teatis – „Töö-, era- ja pereelu kokkusobitamise teemal tööturu osapooltega peetava arutelu esimene etapp“, SEC(2006)1245.

⁸ Komisjoni 1. märtsi 2006. aasta teatis – „Naiste ja meeste võrdõiguslikkuse juhised 2006-2010“, KOM(2006)92.

inimeste töötamist. Samuti tuleb jälgida, et kauem töötada oleks tegelikult võimalik ning et siseriiklik poliitika tervikuna laiendaks eakamate töötajate töötamisvõimalusi.

„Tegusa vananemise” näol on tegemist üldise ja kestva suundumusega, mis peab hõlmama kogu elukorraldust ja mitte üksnes pensionireforme. Et edukalt kavandada kauaaegsemat töötamist, ei tohi end enam lasta mõjutada diskrimineerivatel eelarvamustel; tuleb olla valmis rakendama ja väärtustama aja jooksul kogunenud pädevust; inimestel peab olema juurdepääs paindlikele pensionisüsteemidele ning seejuures ei piisa üksnes heast füüsilisest ja vaimsest tervisest, vaid inimestel peab olema lootus, et selline hea tervis säilib veel kaua. Euroopa Liit on kehtestanud õiguslikud vahendid, mis takistavad ealist diskrimineerimist, ja võrdsete võimaluste Euroopa aasta (2007) on sobiv võimaluse anda hinnang nende kohaldamisele liikmesriikides. Just liikmesriigid peavad välja arendama kogu koolitussüsteemi ja tõhustama elukestvat ennetuspoliitikat tervishoiuvaldkonnas. Kõigile peab kogu elu jooksul olema tagatud probleemideta juurdepääs koolitusele, seda eriti madalama kvalifikatsiooniga töötajate ja ebasoodsamates tingimustes töötavate isikute puhul. Nende valdkondade näol ei ole tegemist uute tegevussuundadega. Rahvastiku vananemine muudab nad aga tuleviku jaoks *prioriteetseteks investeerimisvaldkondadeks*, mida Euroopa Liit toetab programmiga „Haridus ja koolitus 2010“.

Aktiivse elanikkonna suurendamine toimub seega osaliselt rahvatervise parandamise teel. Esmalt tuleb ratsionaliseerida meie tervishoiusüsteemide pakutavate teenuste struktuuri, mis pahatihti ei vasta enam uutele vajadustele. Komisjoni hiljutine algatus luua ühenduse raamistik patsientide piiriülese liikuvuse parandamiseks ja tervishoiuteenuste osutamise vabaduse realiseerimiseks peaks võimaldama saavutada kokkuvõtteid ning on kooskõlas ülalmainitud programmiga. Teisalt peaksid ka liigse kehakaalu, tubakatarbimise, alkoholismi ja vaimuhaiguste vastu võitlemise tõhusad meetmed mõjutama märkimisväärselt eurooplaste tervislikku olukorda ja seeläbi ka tööviljakust ning tulevasi kulutusi tervishoiule. Kolmandaks peaks eakatele isikutele, nende pereliikmetele ja hoolduspersonalile kättesaadavate uute tehnoloogiate (nt telemeditsiin ja isikupärastatud ravisüsteemid) aktiivne kasutamine soodustama tervishoiukulutuste piiramist ja kodanike heaolu saavutamist. Elanikkonna vananemine toob tõenäoliselt samuti kaasa uued haiguste liigid, millest tulenevad ka uued vajadused seoses tulevikus vajamineva hoolekandega.

Et töötamine üle 60 aasta vanuses ei oleks enam seotud vaid suurte sissetulekute ja kõrgete diplomitega nagu praegu, tuleb vähendada erinevusi eeldatava eluea osas, mis on tänapäeval üks suuremaid, sissetulekute ja haridustaseme erinevustest tulenevaid sotsiaalse ebavõrdsuse ilminguid. Ennetavad toimingud, mis võimaldavad levitada tervislikke eluviise ja keskkonnatingimusi nii töökeskkonnas kui väljaspool seda, peaks olema edaspidi suunatud tiheda koostöö tugevdamisele tervishoiu, haridussüsteemi, massimeediavahendite ja töökorralduse osapoolte vahel, et avaldada võimalikult kiiresti mõju inimeste lootusele pikaajalisele elule hea tervise juures, mis erineb oluliselt eeldatavast elueast üldises mõttes ja on eri liikmesriikides märkimisväärselt erinev.

Toetada tuleks ka üle 65aastaste isikute, sh vormiliselt pensionil olejate osalemist majandus- ja sotsiaalelus, seda tuleks võtta kui lisavõimalust ja mitte kui piirangut. Sotsiaalses elus aktiivse vabatahtliku osalemise skeemid tuleb suures osas alles välja töötada.

Liikmesriike kutsutakse üles võtma meetmeid, mis on vajalikud 2001. aastal Stockholmis kokku tulnud ülemkogu võetud kohustuste täitmiseks, et seeläbi tõsta üle 55aastaste inimeste tööhõive määra (üle 50%). Seoses Lissaboni strateegia uue tsükli käivitamisega majanduskasvu ja tööhõive suurendamiseks 2008. aastal, vaatleb komisjon iga liikmesriigi saavutusi üle

55aastaste meeste ja naiste tööhõive alal ning tööturult väljumise iga neis riikides ja koostab aruande, mis sisaldab konkreetseid näiteid liikmesriikides tegusa vananemise alal tehtud edusammude kohta.

Euroopa Liit on otsustanud suurendada liikmesriikidele selle eesmärgi saavutamisel pakutavat toetust, tugevdades selleks Euroopa Sotsiaalfondi ja elukestva õppe programme aastatel 2007–2013.⁹

Komisjon konsulteerib sidusrühmadega algatuste üle, mille eesmärk on luua ühenduse raamistik, mis võimaldaks parandada tervishoiuteenuste piiriülest pakkumist ja patsientide liikuvust.¹⁰

Liikmesriike kutsutakse üles täiel määral rakendama direktiivi, mis käsitleb võrdset kohtlemist töö saamisel ja kutsealale pääsemisel.¹¹ 2007. aastal annab komisjon hinnangu selle direktiivi rakendamisele seoses ealise diskrimineerimisega.

3.3. Tootlikum ja võimekam Euroopa

Kolmas vastus demograafilise väljakutsele on eurooplaste tööviljakuse parandamine. Üldisemas plaanis hõlmab 2005. aastal ümberkujundatud Lissaboni strateegia sidusalt kõiki struktuurireforme, sealhulgas ka mikromajanduslikke reforme, mis on suutelised optimeerima Euroopa töövõimekust. Euroopa Liit toetab seda tegevust otseselt, arendades oma siseturgu, rakendades konkurentsieeskirju ja andes prioriteedi õigusnormide kvaliteedele, eeskätt VKEde puhul, ning sotsiaalse ühtekuuluvuse poliitika abil. Sel viisil määratakse Lissaboni strateegiaga kindlaks vajalikud tingimused, mis võimaldavad väärtustada pädevust ning töö kvaliteeti ja tootlikkust mis tahes vanuses.

Elanikkonna vananemist võib käsitada ainulaadse võimalusena suurendada Euroopa majanduse konkurentsivõimet. Euroopa majanduses osalejatele tuleb luua parimad tingimused, et nad suudaksid kasutada demograafiliste muutuste pakutavaid võimalusi (nt uute turgude loomine eakamate inimeste vajadustele vastavate kaupade ja teenuste jaoks).¹² Ühe esimese sammuna selles suunas tuleks kindlasti julgustada ettevõtjaid, et nad loeksid vananemise osaks oma innovatsioonistrateegiatest. See puudutab mitut valdkonda, nt info- ja sidetehnoloogia, finantsteenused, transpordi, energeetika ja turismimajanduse infrastruktuurid ning kohalikud teenused, eeskätt pikaajalise hooldusega seotud teenused. Kõikides neis valdkondades võib Euroopa Liit täiendada või tõhustada liikmesriikide poolt tehtavaid pingutusi.

2008. aasta lõpuks võtab komisjon vastu teatise selle kohta, kuidas vananeva elanikkonna vajadusi kõige paremini arvesse võtta sellistes valdkondades nagu asulaplaneerimine, keskkonnahoid või juurdepääs uudsetele tehnoloogiatele. Teatises pööratakse erilist tähelepanu selliste hoolekandeteenuste väljaarendamise tingimustele, mis vastavad ülalpeetavate isikute ja nende perekondade vajadustele, ning uuritakse struktuurifondide võimalikku rolli sellises

⁹Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2006. aasta määrus (EÜ) 1081/2006, mis käsitleb Euroopa Sotsiaalfondi, ning 14. juuli 2004. aasta ettepanek võtta vastu otsus, millega luuakse ühtne tegevusprogramm elukestva õppe alal (KOM(2004)474).

¹⁰Vt komisjoni 26. septembri 2006. aasta teatis – Tervishoiuteenuste alase ühenduse meetme üle peetav arutelu (SEC(2006)1195).

¹¹Direktiiv 2000/78/EÜ, 27. november 2000, millega kehtestatakse üldine raamistik võrdseks kohtlemiseks töö saamisel ja kutsealale pääsemisel.

¹² Komisjoni 13. septembri 2006. aasta teatis – „Teadmiste rakendamine praktikas: ELi laiapõhjaline innovatsioonistrateegia“, KOM(2006) 502.

tegevuses.

3.4. Migrantide vastuvõtmine ja lõimimine Euroopas

On ilmselge, et järgmise 15–20 aasta jooksul võtab Euroopa jätkuvalt vastu märkimisväärset hulgal sisserändajaid. Sisseränne rahuldab esmalt kvalifitseeritud välistööjõudu ligimeelitava Euroopa tööturu vajadused. Vajadus mittekvalifitseeritud välistööjõu järele jääb samuti äärmiselt suureks. Arvestamata ei saa jätta ka Euroopa territooriumi atraktiivsust, mis on tingitud siinsest suhtelisest jõukusest, poliitilisest stabiilsusest, hiljaaegu saabunud immigrantide perekondade taasühinemiseks loodud võimalustest ja naabruskonnas asuvate piirkondade rahvastiku juurdekasvu dünaamikast. Neid erinevaid tegureid tuleks paremini omavahel kooskõlastada, korraldades legaalselt sisserännet ja sellega samaaegselt sisserännanute lõimimist ühiskonda, võttes seejuures arvesse nende päritoluriikide vajadusi.

Kolmandatest riikidest pärit sisserändajate vastuvõtuga seotud poliitika ei ole kõigis liikmesriikides ühtne. Teatavates riikides on legaalsed sisserändevood väga piiratud ja illegaalne sisseränne toimub jätkuvalt enamal või vähemal määral, teistes riikides on viimastel aastatel vastuvõetud paljude õigusaktide tulemusena legaliseeritud sadu tuhandeid sisserändajaid, kes elasid neis riikides ja töötasid ebaseaduslikult. Lisaks tööturu osas täheldatavatele lahknevustele peegeldavad sellised erinevused ka järjest süvenevaid probleeme seoses sisserännanute majandusliku ja sotsiaalse lõimimisega traditsioonilistes sisserände sihtriikides. Euroopa Liit, kus on kehtestatud töötajate vaba liikumise põhimõte ja sisemine tööhõiveturk liigub ühtlustumise suunas, ei saa endale selliseid erinevusi lubada. Euroopa Liit oma rahvusvahelise kaalu, kaubandusliku rolli, üldiste koostöösuhetega suurte Vahemere-äärse, Aafrika ja Lõuna-Ameerika riikidegruppidega võib kohustada oma partnereid sisserändevooogusid haldama, see aga on sisserändepoliitikate edukuse määravaks tingimuseks. Samuti on mittediskrimineerimisel ja erinevuste austamisel põhineva Euroopa Liidu ülesandeks mõjutada avalikku arvamust, et võidelda eelarvamustega, osutada tegelikele ületamist vajavatele raskustele ning meenutada erisustes peituvat rikkust.¹³

Seepärast on liit võtnud koos liikmesriikidega eesmärgiks töötada välja sellise ühise seadusliku sisserändepoliitika alused, mis oleks eelkõige suunatud tööjõu sisserände, ¹⁴ et rahuldada teatavate tööturu sektorite vajadused. Selle poliitika täiendamiseks tuleks tugevdada kolmandate riikide kodanikele suunatud integratsioonipoliitikat¹⁵ suuremate rahaliste vahendite eraldamise teel ja luua partnerlussuhted sisserände lähteriikidega.

Ühendusesisise liikuvuse plaanis toimub 2014. aastaks kodanike jaoks üleminek töötajate täielikule liikumisvabadusele 27liikmelises Euroopa Liidus. Selline sisemine liikumisvabadus aitab leevendada tasakaalutust Euroopa tööturgudel ja seda tuleks ka integratsioonipoliitika kavandamisel arvesse võtta.

2004. aasta Haagi tegevuskava tulemusena valmis seadusliku sisserändepoliitika tegevuskava ja loodi Euroopa integratsioonifond. Nende vahenditega saab toetada muid meetmeid seaduslike sisserändajate lõimumise edendamiseks kõikidel tasanditel.

¹³Vt Eurobaromeetri nr 64, avaldatud 2005. aasta detsembris ja nr 65, avaldatud 2006. aasta juunis, tulemusi avaliku arvamuse ja migratsiooni kohta.

¹⁴Komisjoni 21. detsembri 2005. aasta teatis – „Poliitikakava seadusliku rände kohta” KOM(2005)669.

¹⁵Komisjoni 1. septembri 2005. aasta teatis – „Ühine integratsioonikava - Raamistik kolmandate riikide kodanike integreerimiseks Euroopa Liidus“, KOM(2005)389.

Komisjon jätkab oma algatusi, mis soodustavad sisserännanute lõimimist ja eeskätt liikmesriikidega peetavat mõttevahetust selle lõimimise käigus kerkivate probleemide üle ning eri liiki sisserändajate, neid käsitlevate seisukohtade ja elluviidava poliitika paremat tundmaõppimist. 2009. aasta jooksul annab komisjon hinnangu võimalusele võtta uusi meetmeid majandusliku sisserände osas, võttes arvesse tööhõiveturu vajadusi, ning toob välja sisemise liikumisvabaduse valdkonnas saavutatud edusammud.

3.5. Euroopa, kus riikide rahandus on tugevatel jalgadel: see on piisava sotsiaalkaitse ja põlvkondade võrdsuse tagatis

Enamikus liikmesriikides ei saa riigi rahandussüsteem praegu rakendatava poliitika tingimustes püsida. Eelarvet tuleb jätkuvalt tugevdada. Tööhõives osalemise määra suurendamine on valitsuste käsutuses olev tõhus vahend oma tulude suurendamiseks ning võimalik vastumeede vananemisega seotud kulutustele ilma, et oleks vaja makse tõsta.

Hiljaaegu mitmes riigis toimunud pensionireformid võimaldavad märkimisväärselt suurendada pensionisüsteemide rahalist tasakaalu. Samas tuleb teatavates riikides läbi viia veel täiendavaid reforme, mille eesmärgiks on eeskätt vältida enneaegset lahkumist tööhõiveturult, tõsta tõise tegevuse lõpetamise vanust, innustada rahaliselt vanemaid inimesi tööhõiveturule jääma ja võimaldada inimestel suurendada oma sissetulekuid lisapensionide abil, tagades seejuures parima võimaliku tasakaalu üksikisiku toetuste ja koormiste vahel.

Uued probleemid kerkivad seoses isiklike säästude ja kapitaliseerimissüsteemidega. Küsimus on selles, millisel määral need süsteemid on tagatud ja kui suured on sissemaksud, samuti suureneb näiteks järjest pensionifondide roll, see aga toob omakorda kaasa läbipaistvuse ja järelevalve kvaliteediga seotud küsimused. Seoses sellega on väga oluline edendada tõhusate finantsturgude tekkimist ning luua stabiilne ja turvaline olukord, et inimestel oleks võimalik teha sääste ja investeerida. Valitsused peavad soodustama ka piisavalt suure ja laia rahastamisvahendite valiku tekkimist. Lisaks tuleb toetada säästude ja erakapitali kogumist, et inimestel oleks võimalik veelgi suuremal määral ise otsustada, kui suurt sissetulekut nad pensionipõlves soovivad. Et nende uute tingimustega oleks lihtsam kohaneda, tuleb ühtlasi inimestele anda teavet ja harida neid rahandusküsimustes.

Samaaegselt käesoleva teatisega võtab komisjon vastu aruande, milles analüüsitakse siseriiklike finantssüsteemide pikaajalist elujõulisust, mis tugineb demograafilistele prognoosidel kuni 2050. aastani ning liikmesriikide poolt esitatud 2005. aasta konvergensti- ja stabiilsusprogrammidele.

4. Kokkuvõte: teha väljakutsest võimalus

Euroopa elanikkonna vananemine on põhineb sügavalt positiivsetel arengutel: eeldatava eluea pikenedamine hea tervise juures ning kõrgemast haridustasemest ja paremast juurdepääsust tööhõiveturule tulenev lihtsam võimalus naiste jaoks valida, kas ja millal lapsi saada. Samas sunnivad need sügavad demograafilised ja sotsiaalmajanduslikud muutused reformima olemasolevaid institutsioone, seda nii majandusliku tõhususe kui sotsiaalse võrdsusega seotud põhjustel

Praegune poliitika ei ole pikaajalises plaanis elujõuline, kuivõrd see ei võimalda pakkuda lahendust aktiivsete isikute arvu vähenemisele ja riigi rahandussüsteemis tekkivate probleemide

perspektiivile. Probleemi olemus ei seisne eluea pikenedes kui sellises. Pigem on tegemist praeguse poliitika võimetusega kohaneda uue demograafilise olukorraga ning ettevõtete ja kodanike soovimatuses muuta oma eesmärgid ja käitumist eeskätt seoses tööturu kaasajastamisega. Kokkuvõttes seisneb liikmesriikide probleem pigem pensionisüsteemis kui vananemises.

Konkreetsed vastused demograafilisele väljakutsele on seotud eeskätt liikmesriikide vastutusalaga. Viimase aja kogemus peaks meid selles osas julgustama, kuivõrd see näitab, et esimesed pensionite valdkonnas läbiviidud reformid on hakanud vilju kandma. Probleem ei ole ületamatu, kui me kasutame õigesti ära neid umbes kümnet aastat, mis meil veel aega on.

Need reformid on seotud asjakohase ja jõulise Euroopa raamistikuga, mis hõlmab Lissaboni strateegiat, selle uuendamist majanduskasvu ja tööhõive nimel, stabiilsuse ja kasvu pakti, kestva arengu strateegiat ja koordineerimise avatud meetodit sotsiaalkaitse ja sotsiaalsfääri kaasamise valdkonnas.

Seega ei ole tegemist uue Euroopa koordineerimisprotsessi käivitamisega. Me peame tehtavaid pingutusi jätkama ja süvendama, tagades seejuures, et võetaks arvesse demograafiliste probleemide mitmekülgset ja keerulist olemust igas poliitikas eraldi ja kõikides tervikuna, nii siseriiklikul kui ka ühenduse tasandil.

Käesolev teatis loob selleks ühenduse üldise raamistiku, mida liikmesriikide siseriiklike poliitikate puhul on võimalik arvestada. Selle raamistiku abil määratakse kindlaks viis valdkonda, mis on seotud ühise perspektiiviga – usalduse taastamisega:

- Euroopa, mis soosib demograafilisi uuendusi,
- Euroopa, mis väärtustab tööd: rohkem töökohti ning pikem, tegusam ja kvaliteetsem elu
- tootlikum ja võimekam Euroopa
- Euroopa, kes on migrantide vastuvõtmiseks ja lõimimiseks valmis,
- Euroopa, kus riikide rahandus on tugevatel jalgadel, see on piisava sotsiaalkaitse ja põlvkondade võrdsuse tagatis

Ühendus ja liikmesriigid peavad kohandama oma poliitikat, et tulla toime käesolevas teatises kirjeldatud demograafilise väljakutsega. Euroopa Liidu, sealhulgas komisjoni poliitika tuleb läbi vaadata, nii et demograafilist väljakutset võetaks tulevikus poliitiliste valikute tegemisel arvesse. Komisjoni soovib erinevatel nõukogu koosseisudel ja parlamendi komisjonidel hinnata demograafiliste muutuste mõju oma pädevusvaldkonnas.

Tegemist on tulevikku suunatud pikaajalise usaldusega, mida tuleb üles ehitada juba täna ning tööpõlluks on meeste ja naiste aktiivne osalemine tööviljakuse ja tootlikkuse suurendamisel. See usaldus tagab samuti, et eurooplased suudavad praeguste ja tulevaste migrantidega luua viljakad ja vastastikusel austusel põhinevad suhted.

Vastata demograafilisele väljakutsele on meie kõigi pikaajaline ülesanne. Kõnealuste tegevustega seotud edusamme käsitletakse iga kahe aasta tagant korraldataval demograafiafoorumil, mis toimub esimest korda 2006. aasta oktoobris. Käesolevas teatises kirjeldatud ja kuni 2009. kestvate algatuste mõju ning foorumi tulemused on aluseks komisjoni

iga-aastase eduaruande ühele peatükile (Lissaboni protsess), mis pühendatakse iga kahe aasta järel eluea pikenemisega seotud probleemideks valmisoleku hetkeseisule Euroopa Liidus.

5. APPENDIX: Main European Demographic Trends and Data

Projections – EU25

Projections for EU's population trend 2005-2050				
<i>in thousands</i>	2005-2050	2005-2010	2010-2030	2030-2050
Total population	-8659	5563	5312	-19534
<i>Percentage change</i>	<i>-1,9%</i>	<i>1,2%</i>	<i>1,1%</i>	<i>4,2%</i>
Children (0-14)	-13811	-2304	-6080	-5427
<i>Percentage change</i>	<i>-18,6%</i>	<i>-3,1%</i>	<i>-8,5%</i>	<i>-8,2%</i>
Young people (15-24)	-14035	-2383	-6663	-4990
<i>Percentage change</i>	<i>-24,3%</i>	<i>-4,1%</i>	<i>-12,0%</i>	<i>-10,2%</i>
Young adults (25-39)	-24867	-3896	-14883	-6088
<i>Percentage change</i>	<i>-25,0%</i>	<i>-3,9%</i>	<i>-15,6%</i>	<i>-7,5%</i>
Adults (40-54)	-18666	4116	-10029	-12754
<i>Percentage change</i>	<i>-19,0%</i>	<i>4,1%</i>	<i>-9,8%</i>	<i>-13,8%</i>
Older workers (55-64)	4721	4973	8717	-8969
<i>Percentage change</i>	<i>9,1%</i>	<i>9,5%</i>	<i>15,3%</i>	<i>-13,6%</i>
Elderly people (65-79)	25688	1947	22281	1460
<i>Percentage change</i>	<i>44,5%</i>	<i>3,4%</i>	<i>37,3%</i>	<i>1,8%</i>
Frail elderly (80+)	32311	3109	11969	17233
<i>Percentage change</i>	<i>171,6%</i>	<i>16,5%</i>	<i>54,0%</i>	<i>50,8%</i>
Source : EUROSTAT, 2004				

Projections by country

	Population ¹		Fertility ²		Life expectancy ³				Natural Increase ⁴		Net Migration ⁵		Old Age Dependency ⁶	
	2005	2050	2004	2050	Men		Women		2004	2050	2004	2050	2004	2050
					2004	2050	2004	2050						
EU25	459,5	449,8	1,5	1,6	73,7	80,5	80,4	85,6	211	-48351	1464	39710	24,5	52,8
BE	10,4	10,9	1,6	1,7	75,5	82,3	81,6	88,3	5	-405	24	897	26,1	48,1
CZ	10,2	8,9	1,2	1,5	72,4	79,7	78,8	84,1	-18	-2010	4	647	19,7	54,8
DK	5,4	5,4	1,8	1,8	75,2	80,9	79,6	83,7	6	-302	8	323	22,5	40,0
DE	82,5	74,6	1,4	1,5	76,1	82,0	81,7	86,8	-143	-17311	211	8980	26,8	55,8
EE	1,3	1,1	1,4	1,6	65,5	74,9	76,9	83,1	-5	-248	1	19	23,8	43,1
EL	11,1	10,6	1,3	1,5	76,4	80,3	81,4	85,1	-1	-2207	43	1743	26,4	58,8
ES	43,0	42,8	1,3	1,4	76,6	81,4	83,4	87,9	67	-6007	508	6235	24,6	67,5
FR⁷	60,6	65,7	1,9	1,9	76,2	82,7	83,4	89,1	219	2919	64	2823	25,2	47,9
IE	4,1	5,5	2,0	1,8	75,5	82,4	80,7	87,0	33	814	16	645	16,4	45,3
IT	58,5	52,7	1,3	1,4	77,3	83,6	83,2	88,8	-29	-11278	330	5777	28,9	66,0
CY	0,7	1,0	1,5	1,5	76,3	81,9	80,8	85,1	3	8	6	238	17,5	43,2
LV	2,3	1,9	1,3	1,6	64,9	74,3	76,2	82,5	-12	-484	-2	30	23,6	44,1
LT	3,4	2,9	1,3	1,6	66,5	75,5	77,6	83,7	-11	-606	-6	28	22,3	44,9
LU	0,5	0,6	1,7	1,8	75,0	81,6	81,4	86,7	2	63	3	131	21,0	36,1
HU	10,1	8,9	1,3	1,6	68,5	78,1	76,8	83,4	-36	-2029	15	795	22,6	48,3
MT	0,4	0,5	1,7	1,6	76,2	81,8	80,7	85,0	1	-4	3	113	19,0	40,6
NL	16,3	17,4	1,8	1,8	76,2	80,2	80,8	83,6	52	-358	21	1480	20,5	38,6
AT	8,2	8,2	1,4	1,4	76,2	83,6	82,1	87,7	1	-912	25	985	22,8	53,2
PL	38,2	33,7	1,2	1,5	70,5	79,1	78,5	84,4	-26	-5022	-28	318	18,6	51,0
PT	10,5	10,0	1,5	1,6	74,2	80,4	81,0	86,6	7	-1326	42	808	24,9	58,1
SI	2,0	1,9	1,2	1,5	72,6	79,8	80,2	85,1	-3	-390	6	287	21,4	55,6
SK	5,4	4,7	1,2	1,6	69,7	77,7	77,8	83,4	-2	-781	-2	109	16,3	50,6
FI	5,2	5,2	1,8	1,8	75,3	81,9	81,9	86,5	7	-303	6	288	23,3	46,7
SE	9,0	10,2	1,7	1,9	78,1	83,3	82,4	86,5	6	171	28	1069	26,4	40,9
UK	60,0	64,3	1,7	1,8	76,4	82,9	80,9	86,6	89	-343	139	4939	24,3	45,3

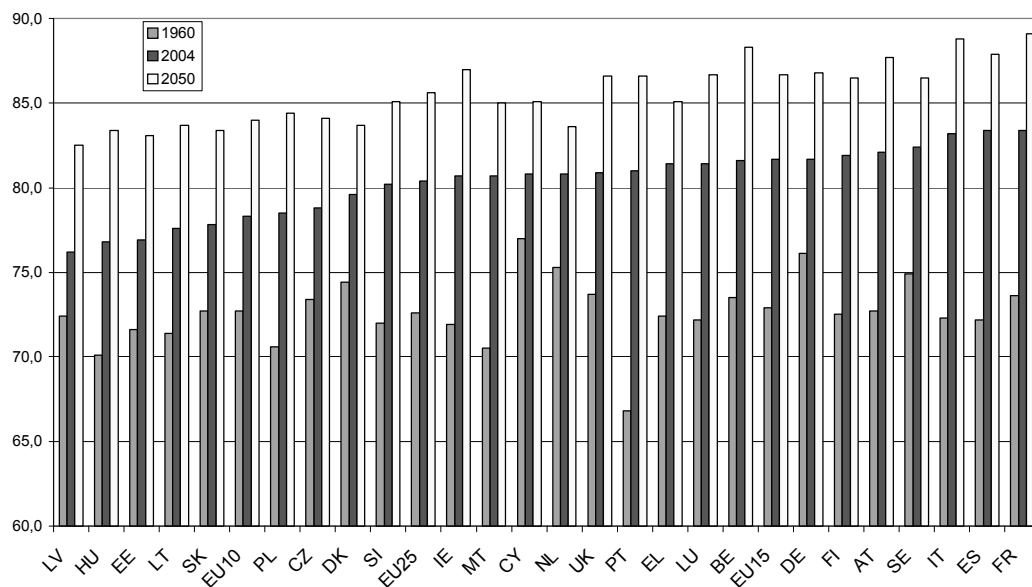
Source: EUROSTAT, 2004

Notes:

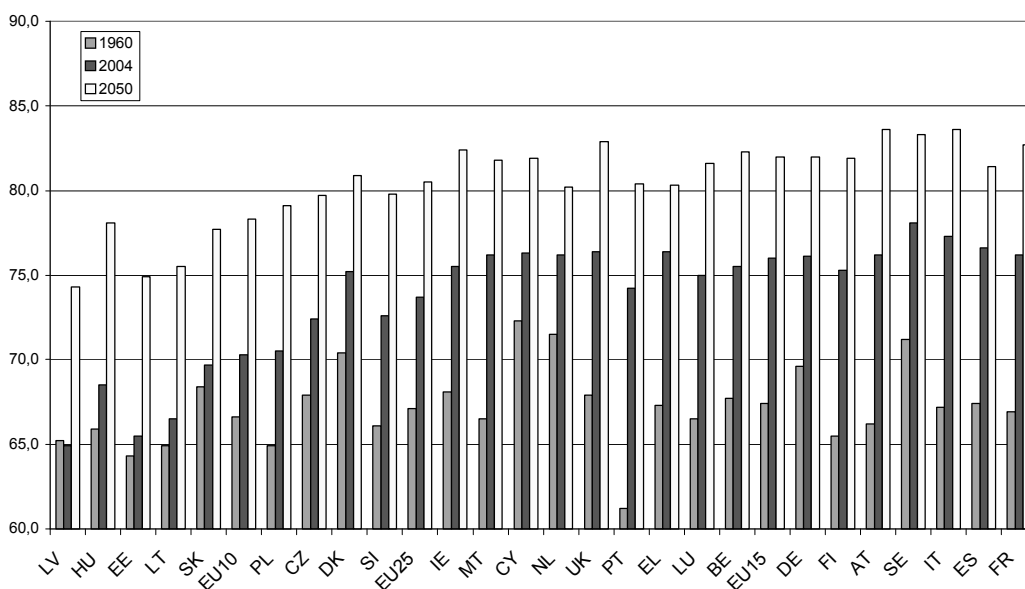
- 1 Population in million on January 1st (2050: trend scenario)
- 2 Number of children per woman (2004: estimate; 2050: trend scenario)
- 3 Life expectancy at birth in years (2050: trend scenario)
- 4 Difference between the number of live births and the number of deaths (2004: estimated annual Flow, 2050: cumulative net migration between 2004 and 2050)
- 5 Estimation of net migration in thousands (2004: estimated annual flow, 2050: cumulative net migration between 2004 and 2050)
- 6 Number of people aged 65+ as percentage of people aged 15-64 (2050: trend scenario)
- 7 France: Metropolitan France (excluding overseas territories)

Life expectancy at birth

Life Expectancy 1960-2050, Females

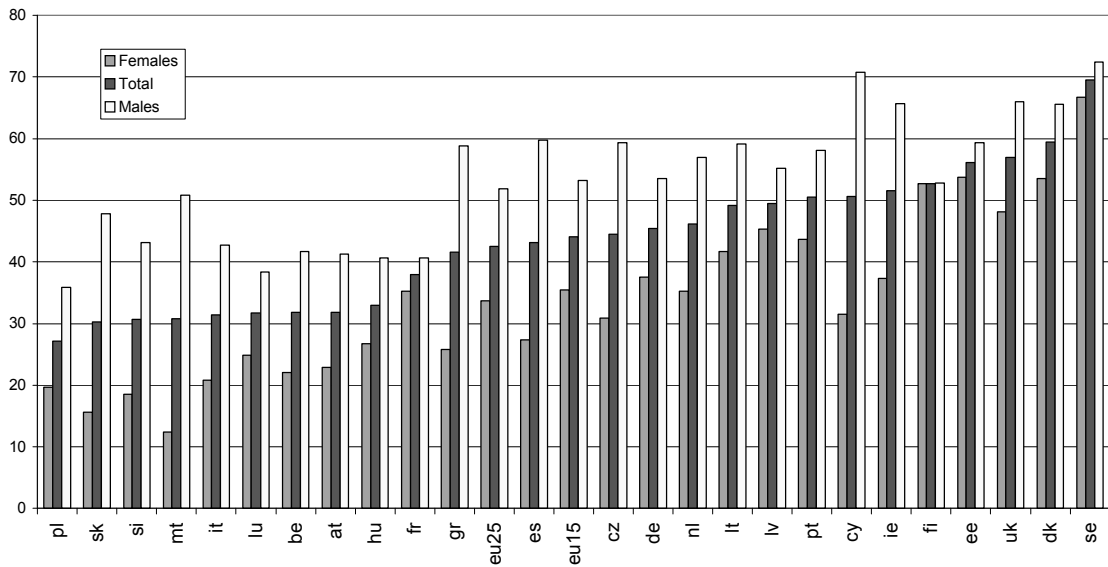
Life Expectancy 1960-2050, Males

Source: Eurostat 2004 Demographic Projections (Baseline scenario)

Employment rate of older workers

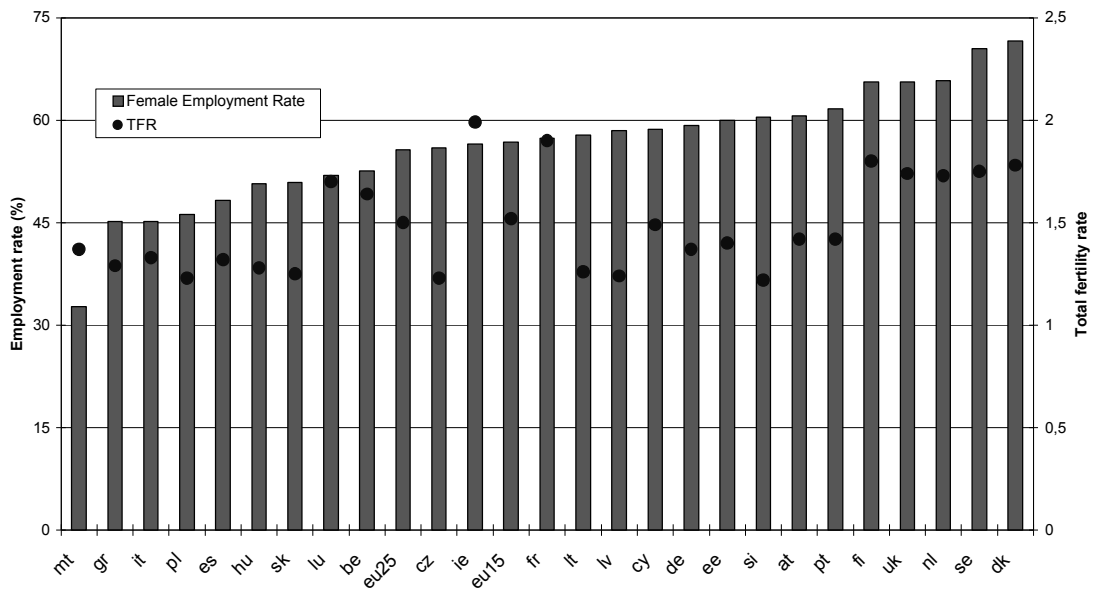
Employment Rate of Older Workers, 55-64 Years (2005)

Source: Eurostat, Labour Force Survey

Fertility and female employment rates

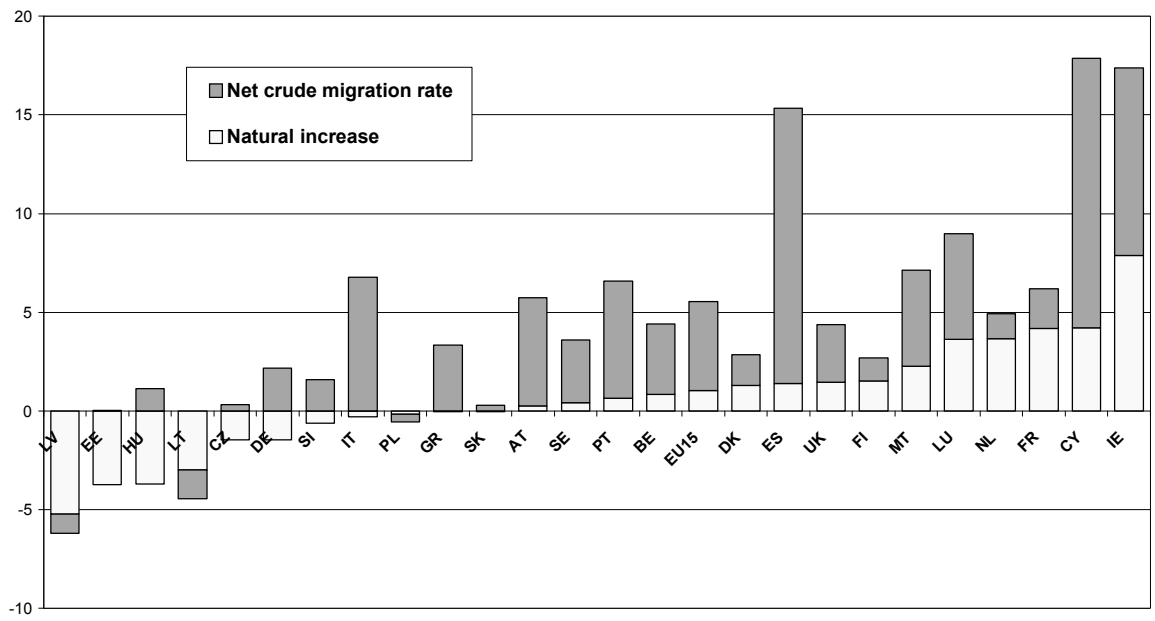
Female Employment Rates (15-64) and Total Fertility Rates 2004

Source: Eurostat, Labour Force Survey and National data

Net migration rate vs. natural population growth

Net Migration and Natural Population Growth Average 2001-2004

Source: Eurostat. Figures exclude intra-EU flows and comprise regularisations of previously undeclared migrants